

LES FORMIGUES GRANÍVORES DE LA MEDITERRÀNIA OCCIDENTAL

Xavier Espadaler i Gelabert *

Rebut: setembre 1978

SUMMARY

The harvesting ants of the Western Mediterranean

Harvesting ants of the western Mediterranean belong to the genera **Messor**, **Goniomma**, and **Oxyopomyrmex**. The case of **M. structor** (Latreille) and **M. rufitarsis** (Fabricius) is shortly discussed, possibly being a taxonomic problem. The distribution of the other two genera, based on the bibliography and on our data, is presented and according to it several aspects can be remarked: 1) Data are scarce. 2) The status of certain taxa is doubtful and perhaps are minor variations of good species. 3) The absence of records in the Italian Peninsula is very remarkable; the explanation can be in the isolation of the peninsula during the Miocene, when the Po and Rhone valleys were submerged. 4) The origin of these two last genera could be situated at the Riff-Betic zone.

Les formigues granívores es troben principalment a les zones àrides i semiàrides del món: climes secs, tant freds (estepes) com calents (garriga mediterrània, *chaparral* americà, deserts); bàsicament, doncs, a les regions que WALTER (1976) anomena zona de transició amb pluges hivernals, si bé això no és estricte, ja que se'n troben a Uganda i Somàlia, per exemple.

Cal assenyalar que no totes les formigues que veiem amb granes són estrictament granívores; sovint la dieta pot canviar en la seva proporció de fonts d'energia segons la situació i els hàbits. Hi ha, però, una preponderància molt marcada per les granes en uns gèneres, encara que no és exclusiva, ja que en alguns casos, força infreqüents, poden aprofitar restes animals: hom ha vist *Messor* en mig de la resta d'una costellada!

D'aquest fet podem separar tres grups en els gèneres que tenen (o poden tenir) un règim granívor:

1. Gèneres granívors al Vell Món: *Messor*, *Goniomma*, *Oxyopomyrmex*.
Gèneres granívors al Nou Món: *Pogonomyrmex*, *Veromessor*.
2. Gèneres no estrictament granívors: *Novomessor*, *Meranoplus*.
3. Gèneres amb espècies més o menys granívores: *Tetramorium*, *Melophorus*, *Monomorium*, *Solenopsis*, *Pheidole*, *Pheidologeton*, *Ischnomyrmex*.

Aquí ens limitarem als gèneres estrictament granívors del Mediterrani: *Messor* (uns 45 tàxons), *Goniomma* (10 tàxons) i *Oxyopomyrmex* (15 tàxons). Indiquem tàxon ja que per a molts d'ells no s'ha fet l'estudi que els doni categoria definitiva.

* Departament de Zoologia. Facultat de Ciències. Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra. Barcelona.